

Kadınların Kazanma Gücü ve Refahı

Nanak Kakwani ve Hyun H. Son

Uluslararası Yoksulluk Merkezi (International Poverty Centre)

İnsanların çoğu bir hanehalkına (ya da aileye) aittir ve mutluluğu, üzüntüyü ve daha da önemlisi hanehalkı tarafından kazanılan kaynakları paylaşır. Ekonomik faaliyetlerin büyük çoğunluğu hanehalkları içinde gerçekleşir. İş gücüne katılım, eğitim, harcamalar, tasarruflar, varlıkların birikimi, yatırımlar, evlilik ve doğurganlık ile ilgili çeşitli kararlar hanehalkları içerisinde alınır. Hanehalkının içinde olan bitenler bir ülkedeki büyümeyi, gelir dağılımını ve yoksulluğu önemli ölçüde etkiler.

Ekonomik analizlerin çoğu bir hanehalkını, içerisindeki tüm bireylerin aynı tercihlere sahip olduğu tek bir karar alma birimi olarak varsayar. Hanehalkı içerisindeki kararların, hanehalkındaki her bir bireyin aynı refah düzeyini paylaşacağı şekilde alındığı varsayılır. Ancak burada, çok fazla şey varsayıyoruz.

Çok sayıda çalışma, pek çok toplumda kadınların erkeklere göre sistemli bir yoksunluğunun olduğunu göstermektedir (Dreze and Sen, 1989). Birçok hanede kadınlara karşı aile içi şiddetin olduğu gerçeği üniter karar modellerinin gerçekçi olmadığına işaret etmektedir.

Güney Asya'da erkek çocuklarının hayatta kalma olasılığının kız çocuklarından daha yüksek olduğu yaygın olarak bilinmektedir. Bu, hanehalklarının kaynakların dağılımı açısından erkek çocuklarına kız çocuklarından daha farklı davrandıklarını akla getirmektedir. Bu açıdan, Sen'in Asya'da ve Kuzey Afrika'da sağlık hizmetlerinin, gıda ve diğer gereksinimlerin paylaşımındaki cinsiyetçiliğin sonucunda ortaya çıkan çok sayıdaki "kayıp kadın"a dair hikayesi gerçekten çok şey anlatmaktadır.

Artık hanehalklarındaki pazarlık ilişkilerinin modellerine giderek daha çok odaklanılmaktadır. Söz konusu modellerin arkasındaki temel fikir, kadınların ve erkeklerin görece pazarlık gücünün

sonuç olarak, tüketimin sadece kadınlarla erkekler arasında değil, yetişkinlerle çocuklar ve erkek çocuklarla kız çocuklar arasındaki paylaşımını da etkilediğidir.

Kadınların hanenin parasal gelirin'e olan katkıları arttıkça hanehalkı kaynaklarının nasıl paylaşılacağını daha çok etkileyebildikleri de tespit edilmiştir. Bunun nedeni, kazanma güçlerinin daha büyük olmasının onlara daha fazla pazarlık gücü vermesidir.

Kadınlar hanehalkının refahına genellikle, daha çok evde yapılan ücretsiz işler yoluyla katkıda bulunurlar ve hanehalkının parasal gelirin'e olan katkıları genellikle erkeklerinkinden daha azdır. Bu durum, kadınların dışarıda iş bulma ve ücretli istihdam açısından daha az olanaklarının olmasından kaynaklanıyor olabilir. Kimin ne kadar ev işi yapacağını belirlemede kültürel etkenler kesinlikle önemli bir rol oynamaktadır.

Kadınların ücretsiz ev işleri hanehalkının refahının belirlenmesinde kritik bir önem taşıyabilmekle birlikte ne yazık ki ücretli çalışma kadar takdir edilmemektedir. Yakın tarihli araştırmaların çoğu bu takdiri sağlayabilmek için ulusal hesaplamaların yapılmasında kadınların ücretsiz çalışmasının tahmini değerinin dahil edilmesini savunmaktadır (örn, bakınız, Levy Institute-UNDP, 2005). Kadınların çalışmaları resmi kabul görse bile hanehalkının ortak kaynaklarına parasal katkıda bulunmadıkları sürece hanehalkı içerisindeki pazarlık güçleri yine de muhtemelen erkeklerinkinden daha az olacaktır.

Kadınların dışarıdaki para kazandırıcı faaliyetlerle hanehalkının refahına katkıları onların görece ve mutlak yoksunluklarının belirlenmesinde en önemli etkidir. Araştırmalar da bu görüşü destekleme eğilimindedir.

Bizim kendi araştırmamız örneğin Brezilya gibi

orta gelirli bir ülkede kadınların hanehalkı işgücü kazanımlarının, erkeklere nazaran daha fazla yıl okula gitmiş olmalarına rağmen erkeklerinkinin yarısından az olduğunu göstermektedir. Demek ki, okullaşma tek başına kadın ve erkek arasındaki para kazanma konusundaki eşitsizliği açıklayamamaktadır. Önemli rol oynayan diğer etkenler işgücü katılım oranı, istihdam oranı, işgücü verimliliği, çalışma saatleri ve çalışma dışı gelirlerdir. Tüm bu etkenler açısından kadınlar ve erkekler arasında eşitsizlikler bulunmaktadır. Sunabilecekleri şeyler en az erkeklerinki kadar

olsa da kadınlar, hem hanehalkının içinde hem de dışında karşı karşıya kaldıkları pekçok kısıtlama nedeniyle iş piyasalarında genellikle aktif bir rol oynayamamaktadırlar. Bu kısıtlamalardan bazıları iş piyasasını daha az ayrımcı hale getirmeye yönelik hükümet politikalarıyla ortadan kaldırılabilmektedir. Bu tür politikalar toplumun genel refahını iyileştirebilecek ve kadınların güçlendirilmesine, ücretsiz çalışmanın resmi istatistiklerde tanınmasına çalışan eylemlere kıyasla daha doğrudan bir etkiye sahip olacaktır.

Kaynaklar

Dreze, J. ve Sen, A. (1989), Hunger and Public Action, Oxford: Clarendon Press.

Levy Institute-UNDP, Unpaid Work and the Economy, Conference Proceedings, 2005 <<http://www.levy.org/undp-levy-conference>>.

Çevirmenler:Gülay Bozdağ,Zeynep Kökkaya